

Monumentnummer*: 458911

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 mei 1993
Kadaster deel/nr 82980/55

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Amsterdam Amsterdam Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Amsterdam

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Amsterdam	I			10129
Amsterdam	I			10130

Omschrijving**

Volgens de principes van het Nieuwe Bouwen in 1934 in opdracht van de NV Cineac (van het Algemeen Handelsblad) naar ontwerp van J. Duiker als verbouwing (van het grotendeels daartoe afgebroken Cafe Populaire/de la Paix uit 1919) uitgevoerde bioscoop-gebouw - in oorsprong bestemd tot actualiteitentheater met doorlopende filmvoorstellingen - genaamd Cineac, en destijds ingericht met ruim 600 zitplaatsen.

Het min of meer blokvormige, plat afgedekte gebouw is opgetrokken als staalskelet - bestaande uit de serie van rechthoekige portalen opklimmend in grootte en op verschillende afstand van elkaar, onderling verbonden door schoren tussen kolommen en balken en door vakwerkliggers alsmede een dwarsstaand steunstuk van vakwerkkolommen - tussen deels bestaande en deels nieuwe bakstenen muren, die in oorsprong bekleed waren met grijsgekleurde staalplaten, op een onregelmatige grondslag, waarbij een diagonaal geprojecteerde parabool (de zaal) en de elkaar onder een stompe hoek kruisende rooilijnen van de Reguliersbreestraat en de Regulierssteeg de hoofdvorm bepalen. De over de volle hoogte van het gebouw overhoeks gesitueerde zaal heeft op ongeveer halverhoogte een halfdiep, getrapte balkon, en wordt geflankeerd door trappenhuisen - met spil - en steektrappen- en dienstruimten. Deze laatste zijn, behalve het reeds bestaande souterrain, ondergebracht op vier verschillende niveaus, te weten de beganegrond, het cabineplan (van de in de ZW-hoek opgestelde projectoren op de tweede bouwlaag), het kantorenplan (op de derde bouwlaag) en het balkonniveau (op de vierde bouwlaag), hetwelk in het exterieur wordt weerspiegeld.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De vensters waren oorspronkelijk alle in blauwgelakte dunne stalen kozijnen gevat, en telkens in reeksen geplaatst, met verticale en soms ook lage horizontale, onderverdeling.

Op de ZW-hoek, bij de kruising, is de gevel op beganegrond- en cabineniveau teruggerooid volgens een gebogen lijn, geaccentueerd door de tussen de beide niveaus in geplaatste, schuinoplopende, geknikte betonnen luifel, die, verankerd in de tussenvloer, over de volle breedte van de beide gevels is aangebracht, zodanig dat de linker-ingang (thans toegang tot het niet bij de bescherming behorende woonhuis Amstel 28) nog door de luifel, die bedoeld was om beschutting te bieden aan de wachtersrij, wordt overdekt. Deze luifel was oorspronkelijk bij de hoekpartij voorzien van elf glasplaten, doorlopend in de cabine-vloer. De overkragende, blokvormige bovenbouw wordt bij de open hoek gesteund door een dunne, ronde staalkolom, die binnen de bovenbouw zichtbaar wordt voortgezet. De rooilijnen worden op de teruggerooide beganegrond-laag gemarkeerd door een witte tegelvloer.

De gebogen, overhoekse benedenbouw bevat op de beganegrond een moderne, achzijdig uitgebouwde kassa (in plaats van het oorspronkelijke, vrijstaande, geheel cilindrische kassa-gebouw, en derhalve afwijkend van het oorspronkelijk ontwerp en niet beschermenswaardig); aan de gebogen wand is links daarvan het segmentvormig uitgebouwde toegangsportaal tot de zaal gesitueerd, geflankeerd door een korter, dito toegangsportaal aan de linkerzijde, en rechts het rechthoekig uitgebouwde toegangsportaal tot het trappenhuis naar het balkon; de beide toegangen bezitten elk een stel dubbele, blauwgelakte stalen deuren - aan de bovenzijde voorzien van een lichtbak met melkwitglas-ruit en stalen letters die respectievelijk de opschriften ZAAL en BALKON vormen - en een verchroomd stalen buishek aan de buitenzijde. De tussengelegen muurdammen bezitten ondiepe vitrines. Op het cabine-niveau is een reeks van in totaal dertien smalle, hoge vensters over de volle lengte en breedte van dit hoekgedeelte aangebracht. De evenwijdig aan de straten geprojecteerde bovenbouw heeft op het kantorenniveau bij de hoek een reeks van elk veertien smalle, hoge vensters in beide gevels. Het bovenste gedeelte is blind en wordt aan beide zijden afgesloten door een smalle waterlijst en een dun stalen buishek.

De hierop aansluitende Z-gevel ligt wat betreft de rechterhelft - uitgezonderd het uiterst rechts geprojecteerde, L-vormige portiek vrijwel geheel in de rooilijn van de Reguliersbreestraat. De beganegrondverdieping wordt hier grotendeels in beslag genomen door het portaal naar het hoofdtrappenhuis, waarbij de straatwand is voorzien van ondiepe vitrines, en door het portiek - voorzien van blauwe vloertegels in kleiner formaat, en links de, nu dichtgezette, ingang naar de fietsenstalling in het souterrain, links bij de sprong de toegang naar het kantoren-trappenhuis en rechts de zij-uitgang met dubbele blauwgelakte, stalen deuren. Boven de luifel bevindt zich een reeks verdiepte vensters, oorspronkelijk onderverdeeld in vijf. In het midden is dwarsstaand een recentelijk gewijzigde lichtreclame met de naam CINEAC aangebracht in sterk vereenvoudigde vorm ten opzichte van de oorspronkelijke lichtreclame, die op het dak - met een eigen stalen draagconstructie - werd voortgezet.

Geheel rechts sluit, licht naar voren, tot de exacte rooilijn, uitstekende, O-gevel aan de smalle tussensteeg aan; deze gecementeerde gevel wordt slechts door drie vensters in de top doorbroken; op smalle muurdam aan de Reguliersbreestraat een veelhoekige vitrine.

De op verschillende hoogte beëindigde W-gevel (van links naar rechts sprongsgewijs oplopend) ligt afgezien van de teruggerooide, gebogen benedenbouw op de ZW-hoek en de geheel links gesitueerde uitgangsportiek, geheel in de rooilijn van de Regulierssteeg. De gevel bevat een twee tot drie lagen hoge grijze tegellambrizing en wordt op de beganegrond verder nog doorbroken door de linker-dienst-ingang, de thans dichtgezette vensterpartij van de voormalige luchtzuiveringsbedieningsruimte en de portiek met twee stel dubbele, blauwgelakte, stalen deuren. Op het cabine-niveau bevinden zich in het midden twee naast elkaar geplaatste reeksen van elk vier staande vensters, waarboven op het kantorenniveau twee dito reeksen van liggende vensters ten behoeve van de daarachter gelegen personeelsruimten. Boven de links vooraan gesitueerde schoorsteen torent achteraan de met zinkplaten beklede vierkante

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

luchtverversingskoker uit, terwijl aan de Z-zijde rechts een cilindrische betonnen luchtkoker is aangebracht op het platte dak.

Inwendig de oorspronkelijk enigszins eivormige zaal waarin het steil aflopende, ingezwenkte balcon tot halverwege uitsteekt en gesteund wordt door de uitkragende muur van de cabine-ruimten en de met stucwerk beklede vakwerkligger in het midden; de twee vierkante gaten voor de projectoren bevinden zich zuidelijk daarvan. In de directeurskamer behalve de zichtbare hoekkolom nog een tweede staalkolom ter ondersteuning.

Bioscoopgebouw van voor het Nieuwe Bouwen kenmerkende architectuur wegens de geheel en al door de functie bepaalde vormgeving en de toepassing van de destijds moderne materialen, constructie- en bedieningsmethoden als staalskelet, halfautomatisch openende deuren en klimaatbeheersingssysteem alsmede wegens de opvallende situering van de dienstruimten met grote glasgevels aan de straat; in Nederland als eerste in zijn soort van actualiteitentheater, met doorlopende filmvoorstelling, gebouwd en daardoor van algemeen belang wegens bijzondere architectuur- en cultuur-historische en typologische waarde.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Bioscoop